

ПАНЧЕНКО ІВАН АРХИПОВИЧ – ДО ЮВІЛЕЮ

Народився 20 серпня 1941 року в с. Резніково Вовчанського району Харківської області. Трудитись почав ще з дитячих років, як більшість сільських дітей, які зростали у повоєнні часи.

Після закінчення середньої школи та служби у лавах радянської армії поступив на агрономічний факультет Харківського сільськогосподарського

інституту ім. В. В. Докучаєва, який закінчив з відзнакою у 1969 році, здобувши спеціальність ученого агронома. Уже під час навчання Іван Архипович захоплювався науковою роботою, що було відмічено деканом факультету доктором біологічних наук, професором В. С. Цибульком, саме він помітив природну обдарованість студента, його прагнення до пізнання нового і порадив тоді зосередитись на селекції рослин. Прислухавшись до думки декана факультету І. А. Панченко із захопленням став займатись аналітичними та експериментальними роботами на кафедрі селекції. Вступ до аспірантури Українського НДІ рослинництва, селекції і генетики ім. В. Я. Юр'єва було здійснено на основі конкурсу. Кар'єрне зростання Івана Архиповича почалося після захисту ним у 1975 році дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук. Спочатку він займав посаду молодшого наукового співробітника, а з 1978 року – старшого наукового співробітника лабораторії селекції озимого жита. Упродовж 1985 – 1987 рр. очолював селекційний відділ інституту. Саме у цей період адміністрацією інституту були відмічені його організаторські здібності і директор інституту академік ВАСГНІЛ Б. П. Гур'єв запропонував йому очолити одну із провідних структурних одиниць – лабораторію якості зерна, яка здатна забезпечити дуже необхідні аналізи для селекційних досліджень усіх польових культур, що селектуються в установі. У цьому підрозділі розкрився творчий потенціал ученого. Результатом його наукових досліджень стало обґрунтування принципів селекції зернових культур на якість зерна. На базі розробок в інституті за авторством І. А. Панченка створено сорти м'якої озимої і ярої пшениці, озимого і ярого тритикале з підвищеним вмістом білка та покращеним амінокислотним складом і високими хлібопекарськими властивостями, а також сорти твердої пшениці з високими макаронними властивостями, сорти ярого ячменю з високими пивоварними властивостями, проса та кукурудзи з поліпшеним біохімічним складом зерна. Всього за його співавторством створено 20 сортів зернових культур, які занесені до Державного реєстру сортів рослин України, з яких перший в країні короткостеблій сорт жита озимого Харківське 78. Ним опубліковано 107 наукових праць. Він є одним із основних розробників таких важливих нормативних документів як Державні стандарти на зерно пшениці, ячменю, тритикале, жита, гороху.

Національні стандарти: ДСТУ 3768-2010 «Пшениця. Технічні умови», ДСТУ 3769-98 «Ячмінь. Технічні умови» та ДСТУ 4762:2007 «Тритикале. Технічні умови» є чинними в Україні і сприяють упорядкуванню системи заготівлі зерна цих культур за напрямками використання та контролюють основні напрями його експорту.

З часу набуття Україною державної незалежності І. А. Панченко у 1992 році був призначений на посаду заступника директора інституту з наукової роботи, яку він займав до 2002 року. Упродовж цих 10 років становлення інституту, завдячуючи його принциповим

позиціям з багатьох питань, удалось зберегти науковий колектив, основні напрями досліджень. Інститут було визнано науковим регіональним центром, Національним центром з генетичних ресурсів рослин, провідною установою в Україні з селекції соняшнику, гороху, проса, жита озимого, пшениці ярої, тритикале озимого та ярого.

Теоретичні та практичні результати досліджень ученого, його організаторські здібності відмічено на державному рівні – присвоєно звання «Заслужений працівник сільського господарства України», нагороджено Почесними відзнаками та грамотами НААН, Міністерства АПУ, Харківської обласної державної адміністрації. І хоча зараз йому «зозуля накувала» 75, але все ж він за життєвою позицією залишається активною людиною із задоволенням працює у домашньому господарстві, отримує задоволення від спілкування з онуками, відвідує колектив лабораторії якості зерна, який зараз очолює його учениця кандидат с.-г. наук С. Ю. Діденко, дає батьківські поради та настанови.

Колектив Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН щиро зичить Івану Архиповичу здоров'я міцного на довгі роки, родинного затишку, злагоди, щасливої та щедрої долі, миру на нашій землі.

Список основних робіт І. А. Панченка

1. Худоерко В. И., Панченко И. А. Селекция озимой ржи на короткостебельность // Селекция и семеноводство. – К.: Урожай, 1977. – Вып. 35. – С. 3-9.
2. Кобылянский В. Д., Катерова А. Г., Лапиков Н. С., Здрилько А. Ф., Панченко И. А. Селекция озимой ржи с использованием ЦМС // Метод. указания по селекции и семеноводству озимой ржи. – М., 1980. – С. 58-67.
3. Тороп А. А., Панченко И. А., Линдерман Я. М. Первичное семеноводство озимой ржи // Метод. рек. по селекции и семеноводству озимой ржи. – М., 1980. – С. 89-92.
4. Худоерко В. И., Панченко И. А. Методы выведения сортов озимой ржи в Восточной Лесостепи Украины // Селекция и семеноводство. – К.: Урожай, 1984. – Вып. 57. – С. 9-12.
5. Лукьяненко Л. М., Панченко И. А., Меерзон Е. Е., Вирченко Л. И. Наследование биохимических показателей качества зерна кукурузы в процессе межподвидовой гибридизации // Методы отбора по комплексам признаков в селекции растений. - Тез. докл. Всес. совещ. (г. Симферополь, 26-28 сентября 1989 г.). – Ялта, 1989. – С. 61.
6. Панченко І. А., Юрченко П. Х., Пархоменко Л. М., Лук'яненко Л. М. Основні результати і напрямки технологій біохімічних досліджень в УНДІРСІГ // Селекція і насінництво. – К.: Урожай, 1992. – Вип. 72. – С. 62-65.
7. Голік В. С., Панченко І. А., Пархоменко Р. Г., Аладьїн В. С., Склярєвський К. М., Кузьміна Н. М. Використання спектрів гліадинів та фенольного тесту як факторів оцінки макаронних та хлібопекарських властивостей селекційного матеріалу твердої та м'якої пшениці // Селекція і насінництво. – К.: Урожай, 1992. – Вип. 73. – С. 27-36.
8. Панченко І. А., Юрченко П. Х., Костромітін В. М., Циганко В. А. Сортова специфіка вияву показників якості зерна озимої пшениці у зв'язку з умовами вирощування // Селекція і насінництво. – К.: Урожай, 1993. – Вип. 75. – С. 28-31.
9. Корчинський А. А., Літун П. П., Панченко І. А. Теоретичні основи селекції зернових культур на якість зерна // Наукові розробки і реалізація потенціалу с.-г. культур. – К.: Аграрна наука, 1999. – С. 161-162.
10. Лисюк Г. М., Верешко Н. В., Чуйко А. Н., Панченко И. А., Рябчун В. К. Влияние муки из различных сортов пшеницы на качество бисквитных и песочных полуфабрикатов // Тез. докл. межд. конф., посвящ. 90-летию основания Института растениеводства им. В. Я. Юрьева УААН “Наукові основи стабілізації виробництва продукції рослинництва”. – Х.: ІР, 1999. – 168-169.
11. Рябчун В. К., Шатохин В. И., Панченко И. А. Хлебопекарное качество зерна новых линий яровых гексаплоидных тритикале // Тез. докл. межд. конф., посвящ. 90-летию основания Института растениеводства им. В. Я. Юрьева УААН “Наукові основи стабілізації виробництва продукції рослинництва”. – Х.: ІР, 1999. – 199-200.

І.А.Панченко – сіватор сортів пшениці м'якої озимої Харківська 96, Харус, Харківська 105, Васирина, пшениці м'якої ярої Харьковская 12, Харьковская 21, Колективна 3, Харківська 18, Харківська 26, Харківська 28, Харківська 30, Героїня, пшениці твердої ярої Харьковская 23, жита озимого Харьковская 78, Харьковская 88, Кормовая 51, Харківське 95, тритикале озимого Гарне, тритикале ярого Хлібодар харківський, Жайворонок харківський, співавтор Деклараційного патенту на винахід “Спосіб одержання дріжджового тіста” № 50178А. та інших.

З повагою, колектив Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН